

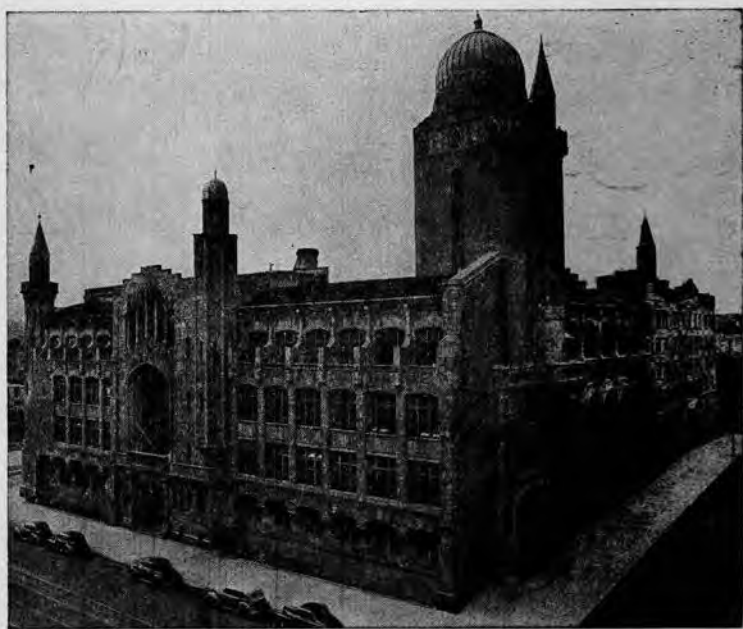

בית מדרש למורים
של
ישיבת רבנו יצחק אלחנן

תכנית הלימודים

995
מג 1

ניו-יורק
תש"ח

בית מדרש למורים
של ישיבת
רבנו יצחק אלחנן

תכנית הלימודים

ניו-יורק

תש"ח

סדרת ספרים - חלק א
מאת
הרב

בדפוס האחים שולוינגר

Printed in U. S. A. by

SHULSINGER BROS. LINO-TYPING AND PUBLISHING CO.

21 EAST 4TH STREET, NEW YORK 3, N. Y.

חבר המורים

הרב ד"ר שמואל בלקין.....	נשיא הישיבה
ד"ר פנחס מ. חורגין.....	מנהל, ופרופסור לספרות והיסטוריה
ד"ר חיים ב. גרינשטיין.....	דפתרן
הרב משה בית-דין.....	תלמוד
יהודה גולדמן.....	שירה
ד"ר אהרן גרינבוים.....	תלמוד
יוסף גרינשטיין.....	משחקים
ד"ר יעקב י. הארטשטיין.....	פרופסור, חנוך
ד"ר שמחה ב. הוניג.....	סגן פרופסור, היסטוריה
ד"ר אברהם ווייס.....	פרופסור, תלמוד
ד"ר שלמה ווינד.....	תלמוד
ד"ר אשר זיו.....	תלמוד
שמואל ל. זר.....	פרופסור, תלמוד
ד"ר גרשון חורגין.....	סגן פרופסור, ספרות
חיים ליף.....	עברית
הרב שמואל ק. מירסקי.....	פרופסור, תלמוד
הרב מיכאל פוזננסקי.....	תנין
ד"ר יהושע פינקל.....	פרופסור, ספרות ימי הבינים
ד"ר נתן קלוז.....	פרופסור, תנין
הרב פסח ריימן.....	משנה

בית המדרש למורים נוסד על ידי הסתדרות המזרחי באמריקה בשנת תרע"ז במטרה להעמיד דור של מורים עברים, שיהיו מסוגלים ומוכנים הן על פי ידיעותיהם בתורת ישראל וספרותו והן על פי רוחם, רוח ישראל סבא, לחנך את הדור הצעיר היהודי באמריקה לשמירת תורתנו ולקיום מצוותיה ולאהבת קניני העם והתמדת קיומו המלא והשלם בתנאי הארץ והגשמת יעודי העם לתקומתו ותחיתו בארץ אבות.

המיסדים הכירו כיסוד לשאיפת המוסד בערכה הרתי והחנוכי של הלשון העברית בתור שפת ההוראה של כל הלמודים. באותה שעה היה מוסד זה היחידי במוסדות מסוגו באמריקה, שבו נלמד הכל בלשוננו הקדושה. וכן יש לציין שמוסד זה היה בית מדרש למורים הראשון מטעם היהדות הדתית בכל העולם, לרבות א"י. הוא היה חדוש נמור גם מכמה בחינות אחרות. בו היתה צריכה להתנלם הדמות של בית אולפנא, שכמותו לא היה במציאות בישראל לפניו. ובו היו צריכות להתבהר ולהתגבש שיטות הוראה, מנמות ומטרות. אף השטח והמסגרת של כמה נושאים נתבעו לעיון ושקול רב ולנסיון. ביחוד היתה ההתלבטות רבה בשעורים מסוג של ספרות עברית ותולדות הספרות. בין כתלי המוסד הזה נתבארו בפעם הראשונה הלכות בטיב הלמודים של מוסד מסוג זה ועל פי הנסיונות שנעשו כאן נהנו כמה וכמה מוסדות מסוג זה גם כאן וגם בארץ ישראל. לבית המדרש למורים היו ימים קשים של קיום. ככל מוסד חדש עבר גם הוא בכור תלאות. ועד שהמוסד הזה עבר בשנת תרפ"ב לנמרי לרשותה וחסותה של ישיבת ר' יצחק אלחנן היו קיומו תלוי באויר. במשך זמן ידוע, כאותה שעת בין השמשות, התקיים הודות למסירותם הנאמנה ועוז אהבתם של מורי המוסד. ואולם מאותה שעה, שנתחבר אל הישיבה, התחיל המוסד להתפתח ולהתרחב ולסמן את עצמותו המיוחדת ולגבש את תכונתו. הוא התחיל למשך אליו יותר ויותר את תשומת לב המחנכים ולעורר בהם יחס של כבוד אליו. מספר תלמידיו הלך והתרבה וכן היה מספר המסיימים, שיצאו לרעות בשרה חנוכנו. אלה היו מורים עברים מסוג חדש. רובם היו מילידי הארץ, שקבלו את כל חנוכם העברי כאן, ועם זה בעלי שיעור וקומה, מורים צעירים, תלמידי חכמים, בעלי השכלה כללית ובעלי רוח ובעלי הכרה באחריות הגדולה של המחנך העברי בישראל. במשך השנים חלו כמה שינויים, הכל לאור מציאות חיינו ולאור הצרכים המתחדשים, בתכנית הלמודים ושנות הלמודים. בית המדרש למורים היה מתחלתו פתוח

רק לתלמידים לא לתלמידות. ואולם מתחלתו היו שעוריו נתנים בלילה, לאחרי הלמודים בבית הספר הכללי, ששם המשיכו התלמידים את הנוכח הכללי. החל משנת הלמודים תר"פ-תרפ"א נתקיים הסכם בין המוסד ובין ישיבת ר' יצחק אלחנן, שעל פיו התחייבה הישיבה לתמוך במחצית ההוצאות של המוסד, ושתלמידי המוסד ילמדו את לימודיהם הכלליים בבית הספר הכללי של הישיבה, והלמודים העבריים יחולו בשעות הבקר. מאותה שעה ואילך נתקיים הסדר הזה. בית המדרש למורים היה מוסדר-כלייום.

מתחלה היה הקורס של המוסד בן ארבע שנים והיו, משום מעוט מספרם של התלמידים, שתי מחלקות מצורפות ביחד. אחרי שנתרכה מספר התלמידים נפרדו המחלקות. בשנת תרצ"א הוסיפו שנה המשיית על שנות הלמודים ובשנת ת"ש נוספה גם שנה ששית.

עתה מסודרת תכנית הלימודים באופן שלימודי שלש שנים הראשונות קובעים חטיבה אחת ושלמה כשהם לעצמם. המטרה במשך אותו הזמן היא ביחוד להקנות לתלמיד ידיעות יסודיות בתלמוד, תנ"ך, והלשון העברית, ולהכניס אותו, לפי מדרג האפשרות, לתוך אוצרות רוחנו. ההכשרה המקצועית מתחילה עם השנה הרביעית. מאותה שנה ואילך נלמדים השעורים השונים באופן יותר מקיף ובמשמעות יותר רחבה בהתאם לגילו של התלמיד והתפתחותו הכללית. במשך השנים האלו מקבלים התלמידים הוראה בתורת החנוך עם הסתכלות ושימוש לשם נסיון. לשם הסתכלות מסודרים בקורים במשך שנת הלמוד החמישית בבתי ת"ת וישיבות קטנות. בית המדרש למורים משתמש לשם שמוש נסיוני בישיבת רמז במיוחד. השעורים בחנוך ממהות כללית נתנים לתלמידים בקולנו' שעל יד הישיבה. בבית המדרש למורים גופו נתנים השעורים, הנוגעים רק לחנוך העברי.

התלמידים מקדישים את כל שעות הבקר, מתשע עד אחת, המשה ימים בשבוע, ללמודי המוסד. אלו השעות מתחלקות לחמשה פרקים. השעות שלאחר הצהרים מוקדשות ללמודים הכלליים.

שנת הלמודים של המוסד מתחילה בחודש אלול לפני ראש השנה ומתחלקת לשני זמנים. לזמן הסתו וזמן האביב, המתחיל מחודש שבט-פברואר ונגמר בתמוז-יוני. כל לימודי המוסד הם לימודי חובה והם נמשכים במשך כל שנת הלמוד. משום כך אין תלמידים מתקבלים למוסד אלא בראשית שנת הלמודים. בחדש אלול, פרט למקרים בודדים.

דרישות הכניסה

לבית מדרש למורים מתקבלים תלמידים שרכשו ידיעות מספיקות בתלמוד, תנ"ך, והלשון העברית, לפי התכנית של ישיבה קטנה. על כל תלמיד, הרוצה

להכנס לבית מדרש למורים, להבחן בבחינות הכניסה, הנתנות פעמים בשנה, כחודש תמוז-יוני ובחודש אלול-ספטמבר. כל תלמיד מבית מדרש למורים כפוף לתקנות הבקור וההנהגה הקבועות של המוסד. כל פריצת נדר מצד התלמיד בתקנות אלה עלולה לגרם להוצאת התלמיד מהמוסד. על כל תלמיד ותלמיד של המוסד להשתתף באופן פעיל בתנועות נער לשם חיזוק היהדות, בנין ארץ-ישראל, ותרבות ישראלית.

הדרישות לקבלת תעודת מורה

תלמיד, שהשלים את חוק לימודו, ולמד את הלמודים האלה בקולג'

(א) פסיכולוגיה

(ב) פסיכולוגיה חינוכית

(ג) מטודיקה של למודי בית ספר העממי או בית ספר גבוה

(ד) תולדות החנוך הכללי

ואף שמש בהצלחה במשך זמן קבועה בישיבה קטנה או בת"ת, הרי הוא רשאי להבחן בבחינות המיוחדות לשם תעודה בהוראה עברית. על המועמד להבחן כמקצועות אלה:

(א) תלמוד

(ב) תנ"ך

(ג) תולדות ישראל

(ד) ספרות עברית חדשה

(ה) דינים ומנהגים

בחינות אלה נתנות בסוף שנת הלמודים בכל שנה, והרשות בידי הנבחן לחלק את הבחינות לשיעוריו, אבל איננו רשאי להפסיק בין בחינה לבחינה למעלה משנה.

תאר „בחור לחנוך דתי“

תלמיד הרוצה לקבל מבית מדרש למורים את התואר האקדמי בחנוך הדתי, עליו למלא את כל הדרישות הקבועות ביחס לקבלת תעודה להוראה עברית ועם זה לקבל את השעורים האמורים להלן בקולג' של הישיבה או בדומהו במקצועות הכללים: שש עשרה נקודות בשפה והספרות האנגלית (ביניהן 4 נקודות בשיעורי הדבור); עשרים ושתים נקודות בחנוך, פסיכולוגיה וסוציולוגיה; שש נקודות בתולדות התרבות האנושית; שלש נקודות בתורת הממשלה האמריקאית; חמש נקודות בהגינה והנוך הגוף ושש נקודות בלשון אירופית ועוד שתים עשרה נקודות — עד כדי שבעים — בלמודי הקולג' — רשאי לבחור במקצועות השונים.

משאיפת בית המדרש למורים, שהניכיו יתמחו גם כן להוראה הלמודים הכללים, כדי שיוכלו לשמש בהוראה או בהנהלה בישיבות הקטנות. לפיכך נתתן האפשרות לכל תלמיד לקבל במוסד הנה ובקולנו' של הישיבה את כל השעורים, שהממשלה דורשת לשם תעודת הוראה בבתי הספר הכלליים. עם זה יסודרו שעורים לשם השתלמות נוספת בלמודי ישראל. וכן יוכלו אלה המסיימים לרכש להם הכשרה עליונה בהנרך במכון העליון לחנוך שיפתח ע"י אוניברסיטת הישיבה. אותו המכון יתן תארים של „אמן במדע" ו„רוקטור לפילוסופיה".

הסתדרות התלמידים

כל תלמידי המוסד משתייכים להסתדרות תלמידי המוסד, העוסקת בצרכים החברתיים של התלמידים. ההסתדרות מוציאה קובץ ספרותי לרוב בכל שנה בשם „ניר", שבו באים דברי ספרות ועיון זכרונות של התלמידים וגם מהמורים. היא מסדרת הרצאות, ועורכת אספות-מאורע והניגות-חג. רשת הפעולות של הסתדרות התלמידים הולכת ומתרחבת באותה המידה שמתענפות התביעות בין כתלי המוסד. מלכד עניני התלמידים לזכות ההסתדרות חלק בעבודות הציבוריות והלאומיות, הקרובות לרוח המוסד.

הספריה

מלכד הספריה הגדולה של הישיבה, הפתוחה לכל תלמידי המוסד, מתקיימת ספריה מיוחדת על יד בית המדרש למורים. הספריה מכילה אוסף חשוב של הספרות העברית החדשה וספרי שמוש, הדרושים לתלמידים בלמודיהם. בין ספרי הספריה נמצאות הספריות הפרטיות של מר פרלברג ע"ה, ושל מר אברהם שוער ע"ה, שלימדו במוסד במשך כמה שנים, ושל מר שלום יפה ע"ה, ושל מר א. שוחט, מהמורים הוותיקים שבארץ זו.

פרסים

ממוקרי המוסד קבעו פרסים שונים למסיימים ולתלמידים מהמחלקות העליונות, המצטיינים במקצועות השונים, ואלה הם:
הפרס על שם בנימין הורביץ, אחד ממסיימי המוסד, שנפל חלל בפרעות בהברון בשנת תרפ"ט, — נתן למסיים, המצטיין בתלמוד.
הפרס שעל שם ראזלי ויעקב סינגר, — נתן למסיים בשל הצמינות בהנ"ך.

הפרס שעל שם שלום יפה ע"ה — נתן למסיים, המצטיין בתולדות ישראל.
הפרס שעל שם אברהם שוער ע"ה, אחד מהמורים הותיקים של המוסד —
נתן למסיים, המצטיין בספרות העברית החדשה.

הפרס של ההסתדרות העברית באמריקה — נתן למסיים בעד חריצות
בהפצת הלשון והספרות העברית.

הפרס של הסתדרות חניכי בית המדרש למורים — נתן לתלמיד של השנה
החמישית בשל הצטיינות כללית.

הפרס שעל שם שמעון נינזברונג ע"ה — נתן לתלמיד מהמחלקה המסיימת
בשל הצטיינות כלשון ובספרות העברית.

מסיימים

עד שנת תש"ז ועד בכלל ככלו 305 מסיימים תעודות מורה מבית המדרש
למורים. רובם מאלה עסוקים בחנוך העברי בארץ זו, בארץ־ישראל ובשאר
ארצות, ומהם שעומדים בראש מוסדות חנוכים. מספר חניכי המוסד בכלל,
שמסיבות שונות לא השלימו את חוק למודיהם במוסד, עולה ליותר מאלף.

הסתדרות חניכי בית המדרש למורים

החל משנת תרפ"ה נוצרה הסתדרות של חניכי בית המדרש למורים. במשך
שנות קיומה של ההסתדרות הזאת היא יצרה כמה פעולות חשובות לשם החנוך,
הספרות והמוסד. במשך כמה שנים שמשה ההסתדרות בתור אגודה מקצועית
למסיימי המוסד, שעסקו בהוראה העברית. היא השתדלה להפיץ את הרעיון
של החנוך הדתי השלם והמעולה, והוציאה חומר חנוכי שמושי וכן עתון לילדים
בשם „מכבי“. לאחר שכל אגודות המורים השונות נתאחדו לאגודה מקצועית
אחת, המשיכה ההסתדרות את עבודתה למען שכלולו של החנוך באופנים
שונים. הסתדרות החניכים קבלה עליה את הוצאת המאסף המדעי „חורב“,
שיצא מתחילה בסיוע קרן „הורביץ“.

ההסתדרות ממשיכה בתמיכתה למאסף החשוב הזה, שעורכו הוא מנהל
המוסד, דר. פנחס חורנין, ושעד עתה הופיעו ממנו עשרה כרכים.

עתה החליטה ההסתדרות להרחיב את תחומיה של קרן „חורב“, וליצור
את האפשרות למורי המוסד להוציא לאור את מחקריהם במקצועותיהם השונים,
וכך יצא כבר בסיוע קרן „חורב“ ספרו של הר. חורנין „תרגום כתובים“ וספרו
של הרב לעווניזאן, מי שהיה ראש בית המדרש למורים „דבר בעתו“.

הבנין

בית המדרש למורים נמצא בבנין הישיבה הנהדר בשדרת אמסטורם ורחוב 186 מערבה, בנייריורק. בבנין זה נמצאת הפנימיה, המספיקה חדרים לתלמידים שמערי השרה, והמסעדה.

אין תובת שכר למוד בבית המדרש למורים, ותלמידים הזקוקים לעזרה מקבלים את סיפוקם מהישיבה בכולו או במקצתו.

שנה ראשונה

תלמוד

מסכת בבא קמא נמרא עם פירוש רש"י. התלמידים עובדים כמשך השנה על שלשים-ארבעים דף בפרקים הראשונים של המסכת הזאת.

שמונה שעות בשבוע..... 66. זינד דד. זינד

תורה

זמן א — דברים, זמן ב' — במדבר עם פירוש רש"י. בשעור זה וכמו כן בשעור זה בשנה השניה שואפים להקנות לתלמיד בקיאות בחומש ולפתוח לו את שערי המפרשים השונים. פירוש רש"י נלמד כאופן אינטנסיבי ובברור המקורות.

שלוש שעות בשבוע..... 97. הוניג

נביאים ראשונים

יהושע, שופטים, בזמן א', שמואל א' ושמואל ב' בזמן ב'. נוסף על באורי הענינים והלשון משתמשים בשעור הזה וביתר ספרי נביאים ראשונים במפרשי ימי הבינים ובהארות ארכאולוגיות כלליות.

שתי שעות בשבוע..... 97. הוניג

כתובים

תהלים — בשעור זה מתבארת המשמעות העמוקה של פרקי התהלים לפי המדרש ומפרשי ימי הבינים. מתרכזים במיוחד בפרקים אלה, שנכנסו לסדר התפלה בישראל וכאלה הפרקים, שזכו לקביעות מקום מיוחד בהישראל

שלוש שעות בשבוע.....

לשון

קריאה במבחרי הספרות החדשה. שיחות ותיבורים ורשימות חדשיות. ארבע שעות בשבוע..... מר ליפשיץ

דקרוק

זמן א' — כללי הנמוד של השם ונטיותיו. זמן ב' — כללי הפועל הבנינים והגזירות וכנויי הפעלים.
שתי שעות בשבוע.....מר ליפשיץ

דינים ומנהגים

סקירה כללית על דיני ישראל ומנהגיו עפ"י קיצור שולחן ערוך. בשעור זה מתבארות התפלות של חול ושל שבת והמועדים, אנב למוד דיני התפלות.
שתי שעות בשבוע.....דד. זיו

שנה שניה

תלמוד

מסכת בבא קמא. ממשיכים באותה המסכת כמקום שגמרו בשנה הראשונה. עוברים במשך השנה כארבעים דף עם פירוש רש"י ולקוטי תוספות. אנב העמדת התלמוד על משמעות הדברים והענין מרגילים אותו לתפיסה ברורה ושלמה של הסוגיה כולה ומדריכים אותו להכנה עצמית.
שמונה שעות בשבוע.....דד. ווינד זיו

תורה

זמן א' — ויקרא. זמן ב' — שמות.
שלוש שעות בשבוע.....פופ. הוניג

נביאים ראשונים ודברי הימים

מלכים א' וב' ודברי הימים א' וב', המאורעות מבוארים לאור המקרים הכלליים. השוואות בין דברי הימים ומלכים.
שתי שעות בשבוע, זמן א'.....הרב פוזנוסקי

חמש המגילות

המגילות נלמדות על פי מפרשי ישראל בהוספת באורים והארות ממקורות האגדה והמדרש. צורת הלשון והסגנון מתבארות על פי המסקנות האחרות נות במחקרי התנ"ך והלשון.
שתי שעות בשבוע, זמן ב'.....הרב פוזנוסקי

משלי

יחד עם ברור התוכן והצורות הלשוניות של המקראות במשלי על פי

מפרשי ישראל, מתבארים סוני המשלים במשלי ועקרי הנהגת האדם ברות
ה' הנאמרים בהם.

שלש שעות בשבוע, זמן א'.....הרב פוזננסקי

ירמיה

ספר ירמיה נלמד על פי מפרשי ישראל ומתבארת עצם תכונתן של נבואות
הנביא ואזהרותיו לעם, אף עומדים על מאורעות זמנו של הנביא, המשמ
שים מסגרת לנבואותיו.

שלש שעות בשבוע, זמן ב'.....הרב פוזננסקי

לשון

קריאה בספרות החדשה. נתוחי לשון וסגנון. הרצאות חכורים ושיחות.
ארבע שעות בשבוע.....מר. ליפשיץ

תולדות ישראל

תקופות בית שני, תנאים ואמוראים עד חתימת הנאונות בככל. שיעור זה
הוא מעין סקירה כללית על עקרי הפרשיות של תולדות ישראל החל מתקופת
בית שני ונומר בזמן החדש והוא נתן במשך שנתים. בשנה זו מתעכבים
על המאורעות בתקופות בית שני, המשנה והתלמוד והמאורעות בככל
ובארץ ישראל בתקופות הסבוראים והנאונים. מפרק לפרק מוארים עצם
הדברים כמעט מהמקורות.

שתי שעות בשבוע.....919. הוניג

דינים ומנהגים

בשעור זה מתרכזים כריני מאכלות והשבת והמועדים עפ"י שולחן ערוך
אור החיים. הדינים מתבארים על כל הקיפם ומשמעותם הרתית
והמוסרית.

שתי שעות בשבוע.....77. זיו

שנה שלישית

תלמוד

מסכת בכא קמא עם פרוש רש"י ולקוטי תוספות. עם הבקאות, פרוש
הדברים ונתוח הענינים, מרגילים את התלמידים לעיין במפרשי התלמוד
כגון המהרש"א, המהר"ם, וכיוצא באלו.

שמונה שעות בשבוע.....77. גרינבוים והרב בית דין

תורה

זמן א' — בראשית עם פרוש רש"י. המקראות שבספר זה מהתורה מתפרשים גם על פי מפרשי ימי הבינים ובהארות לשוניות. אף עומדים על המשמעות הרחבה של ספורי האבות על פי האגדה והמדרש. בזמן ב' מתעכבים על הענינים השונים של התורה לפי סוגיהם כגון מצוות השבת והמועדות, מאכלות, דיני משפחה, מצוות התלויות בארץ וכדומה.
שלוש שעות בשבוע..... 9199. הוניג

נביאים

תרי עשר. דברי הנביאים מתבארים מבחינה לשונית ומבחינה ענינית. מתעכבים על עקרי הרעיונות והמושגים של הנביא לאורם של מדרשי חז"ל. אף מתבארים מקרי הימים, שבהם חי הנביא, והכרוכים בנבואתיו.
שלוש שעות בשבוע..... 9199. קלוץ

לשון

קריאה במבחר הספורים והמסות של הספרות העברית החדשה. חבורים ורשימות והרצאות בעל פה.
ארבע שעות בשבוע..... 9199. גרשון חורגין ומר ליפשיץ

דקדוק

משפטי השם והפועל. בשעור זה מתלבנים חוקי הלשון אנכ נתוחים.
שתי שעות בשבוע.....

משנה

שעור זה של משנה נתן בשנתים. במשך הזמן הזה עוברים התלמידים על פרקים ממסכת ברכות ומסדר מועד וממסכת חולין כדי להעמידם על מקורותיהם בתורה שבעל-פה של דיני בית הכנסת והמועדים והמאכלות. כשנה זו עוברים התלמידים על פרקים ממסכת ברכות שבת ועירובין.
שתי שעות בשבוע..... הרב ריימון

תולדות ישראל

תקופות ימי הבינים והזמן החדש. בהשלמת הסקירה הכללית של המאורעות בתקופות אלה, מתכוונן התלמיד להכנס לתוך ידיעות המקרים בתולדות ישראל לתקופותיהם השונות ושרשיהם המיוחדים.
שתי שעות בשבוע..... 9199. הוניג

שנה רביעית

תלמוד

מסכתא נבא מציצא עם פרוש רש"י ותוספות. מהשאיפה הכללית לרכו את למוד הנמרא במסכתות אהדות משום הנזק לנביאות וההכשרה להבנת דרכי התלמוד והויותיו הבאה בעקב הפיזור. בלמוד מסכת זו התלמידים מתכוננים לשעור ובהדרגת המורה משתמשים במפרשי הש"ס האחרונים. שמונה שעות בשבוע..... 909. זייס

משנה

פרקים נכחים ממסכתות פסחים, ראש השנה, יומא, סוכה וחולין. שתי שעות בשבוע.....הרב ריימון

תורה

בשעור זה הנמשך שנתיים מתרכזים בפרשיות השירה וכדומה להן לשם ברור מקיף של עניניהם וסגנונם בעזרת מפרשי ישראל וחוקרי הלשון. וכן מכון שעור זה להכנים את התלמידים לתוך מרחבי הפרשנות הישראלית ולהרגילם לדרך הרצאותיהם וסגנונם של מפרשי ימי הביניים. בשנה זו מתעכבים על פרשות קבועות בדברים, במדבר וכו'קרא. שתי שעות בשבוע.....909. קלוץ

נביאים וכתובים

יחזקאל. פרקי יחזקאל, כל אחד לפי צביונו והוראותיו המיוחדות מתפרשים באורם של מדרשי חז"ל ולפי מפרשי ישראל. אף עומדים על תקופתו של הנביא ודרכי נבואותיו המיוחדות. שלש שעות, זמן א'.....909. קלוץ

דניאל, עזרא ונחמיה

בספרי דניאל, עזרא ונחמיה עומדים על תכונתם המיוחדת של החזיונות והמאורעות הנאמרים בהם. בקשר עם באורי החלקים הארמיים של דניאל ועזרא לומדים התלמידים את חוקי הלשון הארמית. שלש שעות בשבוע, זמן ב'.....909. קלוץ

אגדה ומדרש

לקטים מאגדות התלמוד בזמן א' ומהרכות בזמן ב'. השעור הזה נועד להכנים את התלמיד לתוך אוצר האגדה והמדרש וללמדו את דרכי לשונם

וסגנונם ואת הרעיונות הנפלאים של מוסר, אהבת ה', אהבת התורה
ועם ישראל המצויים בהם.

שתי שעות בשבוע..... 77. ווינד

לשון : ספרות ימי הבינים

שירת ימי הבינים, כשירת ימי הבינים עומדים על דרכי הפיוט, מקומו
בתפילת ישראל ועל חרושי הלשון שנתחדשו על ידי הפייטנים. קוראים
ממבחר פיוטיהם ושיריהם של יוסי, הקליר, ינאי, הנגיד, שלמה אבן
נבירול, משה אבן עזרא, יהודה הלוי, אברהם אבן עזרא, ומפייטני אטליה
ואשכנז.

שלוש שעות בשבוע, זמן א'..... 79. פינקל

ספרות הפרוזה של ימי הבינים

בספרות הפרוזה של ימי הבינים מתכררים סוגי הספרות הזאת והשתל-
שלותם ועומדים על דרכי הסגנון שבספרות זו. קוראים פרקים מהכוזרי,
ספר המדע של הרמב"ם, תחכמוני, בחינת עולם, לישרים תהילה של
רמח"ל.

שלוש שעות בשבוע, זמן ב'..... 79. פינקל

חכור

תורת הסגנון, רשימות וחבורים אנב קריאה וניתוח כשירים וספורים.
שעה אחת בשבוע..... 79. גרשון חורגין

תולדות הספרות

במשך שתי שנים עוברים התלמידים באופן אינטנסיבי על התפתחותה של
הספרות העברית בתקופת בית שני וימי הבינים. בשנה זו מתעכבים על
הספרות האפוקריפית והספרות היהודית-היונית. עוברים על הספרים
ההיסטוריים, ספרי החכמה, ספרי החזיונות, ספרי פילון האלכסנדרוני
וספרי יוסיפוס.

שתי שעות בשבוע..... 79. פנחס חורגין

תולדות ישראל

תקופת בית שני עד חתימת הנאוגות. בשעור זה דנים במאורעות המכ-
ריעים שבזמנים אלו והערכתם לאור המציאות של חיי ישראל בעמים
כימים ההם. אף עומדים על המקורות של הקורות.

שתי שעות בשבוע..... 79. הוניג

שנה חמשת

תלמוד

כבא מציאה עם פרוש רש"י ותוספות ומפרשי התלמוד. מרגילים את התלמידים לעיין בפרושי הראשונים כגון פרוש רבנו חננאל, האלפסי, והרא"ש, בקשר עם העינים הנלמדים.

שמונה שעות בשבוע..... 919. 70

תורה

שמות, בראשית. פרשיות נבחרות באותה השטה של שעור זה בשנה הקודמת.

שתי שעות בשבוע..... 919. קלוץ

נביאים

ישעיה. דברי הנביא הזה על עומק משמעותם ומליצתם מתפרשים לאור המאורעות בזמנו בישראל ובעמים. מתעכבים על רוממות החזון שבנב"ר אותו וטיב משמעותן לכל הדורות, אף עומדים על כאורם של כמה עינים קשים שבו לאור המחקרים והמסקנות האחרונות.

שלוש שעות בשבוע..... 919. קלוץ

לשון

הספרות העברית החדשה של תקופת ההשכלה. בשעור זה עומדים אנב קריאה במבחר יצירותיהם של הסופרים בתקופת ההשכלה, על הזרמים היסודיים בספרות העברית באותה תקופה. מתעכבים על יצירותיהם החשובות של חוקרים כרנ"ק, שד"ל ושי"ר ועל פעולותיהם הספרותיות של סופרים כיעבץ ויחיאל מיכל פינס, שנלחמו כנגד המגמות השליליות בספרות ההשכלה.

שלוש שעות בשבוע..... 919. גרשון חורגין

קדוק

סקירה מקיפה על חוקי הלשון. מתעכבים ביהוד על כדורי השניים בנקוד השם והפעל בנטיית.

שתי שעות בשבוע, זמן אי.....

תולדות הספרות

ספרות ימי הבינים. בשעור זה עומדים על היצירות המנוונות שבאותה

התקופה הארוכה. בו מתעכבים על המדרשים, התרנומים, המסורה, הפיוט ומחקר הלשון, המדע והפילוסופיה כבבל, כמפרד וכאמליה.
שתי שעות בשבוע.....919. פנחס חורגין

תולדות ישראל

תקופת ימי הבינים עד גרוש ספרד. בשעור זה דנים בהתפתחות הישוכים היהודים באירופה המערבית והמזרחית, עליתם של מרכזי תורה חשובים על ארמט ספרד, צרפת ונרמניה, גדולי הפרשנים של התלמוד והמסרא והפוסקים במרכזים האלה. גלגולי הישוכים היהודים ולחץ הגזרות, המתחדשות ומבותיהן מתבארים לאור המקורות והמחקרים האחרונים.
שתי שעות בשבוע.....919. פנחס חורגין

דינים ומנהגים

שעור זה נועד ללימוד אינטנסיבי של דיני בית הכנסת על כל הקיפיהם ובו מתעכבים גם על סדר קריאת הפרשיות וההפטרות, הלוח העברי וכדומה.
שתי שעות בשבוע.....919. ווינד

הוראה מעשית

דרכי ההוראה בבית הספר העברי. בשעור זה עומדים על שטות ההוראה בקריאה, תנ"ך ולשון אנב שעורים לרונמא במחלקה. מתקיימים בקורים לשם הסתכלות כישיבות קטנות ובכתי ת"ת.
שתי שעות בשבוע.....919. גרשון חורגין

שנה ששית

תלמוד

ככא מציעא עם פרוש רש"י ותוספות ומפרשים. התלמידים מתכוננים לשעור גם במפרשים הראשונים והאחרונים.
שמונה שעות בשבוע.....919. מירסקי

כתובים

ספר איוב. הרעיונות והרעות שבספר זה מתבררים לאור דברי חז"ל ועל פי מפרשי ישראל. הסגנון והלשון ואף צורת ההרצאה המיוחדת של הספר הזה נערכים לאור המסקנות האחרונות.
שלוש שעות בשבוע.....919. קלוז

לשון

הספרות העברית בתקופת חבת ציון והציונות. בשעור זה עומדים אנב קריאה אינטנסיבית על יצירותיהם של כמה מגדולי המחשבה, המשוררים

והמספרים בספרות העברית של אותם הימים. אף מעריכים את טיבם של הזרמים בספרות שבאותו הזמן.

שלוש שעות בשבוע.....9179. פנחס חורגין

תולדות ישראל

הזמן החדש. בשעור זה דנים בתופעות מכריעות כגון התנועות המשיחיות ומאבקם של האנוסים לשיבה אל היהדות. התפתחותו של המרכז היהודי הגדול בפולניה, עלייתו וירידתו, ויצירת ישובים יהודים חדשים בהולנדיה, באנגליה ובאמריקה על ידי האנוסים. וכן נחקרות תנועת החסידות, תנועת ההשכלה ותנועת חבת ציון ומתבארת תחית התורה בליטא. באופן מיוחד עומדים על התפתחות על הישוב היהודי הגדול באמריקה והתנועה הציונית.

שתי שעות בשבוע.....9179. פנחס חורגין

בעיות פדגוגיות

בשעור זה, הנתן בזמן א', דנים על כמה פרובלימות יסודיות, שהמורה העברי נתקל בהן בין כתלי בית הספר, כגון משמעת, ספרי לימוד, תכנית למודים וכדומה. בהדרכת המורה עורך התלמיד מחקר ביחס הבעיות הנדונות.

שתי שעות בשבוע.....9179. גרשון חורגין

תולדות החנוך העברי

בשעור זה, הנתן בזמן ב', דנים בהתפתחותו של המוסד החנוכי הישראלי. מתעכבים כיהוד על תולדות טיפוס המוסדות החנוכים העברים שבארץ זו.

שתי שעות בשבוע.....9179. הרמטשיין

פעולות חנוכיות

הפעולות החנוכיות שמהוץ למסגרת החנוך. בשעור זה דנים בפעולות שונות בין כתלי בית הספר, שיש בהן מערך חנוכי ממשי כגון, בית הכנסת לילדים, חגיגות ומשחקים, אגודות וחבורות לשם עניני בית הכנסת ארץ ישראל, צדקה וכאלה. אף מתעכבים בו על שמושיו של החנוך החושיני.

שתי שעות בשבוע.....מר גרינשטיין

שירה

נוסח הנגינה של תפלות שבת ומועדים. בשעור זה נלמדים גם כן שירים עממיים, שירים ארצי ישראלים.

שתי שעות בשבוע.....מר גולדמן

שמות המסיימים

תרפ"א

גולוגר, ירוחם
דיין, שלמה
הלפנר, וו.
הלקין, ד"ר אברהם
יקובסון, אברהם
סמך, י.

תרפ"ב

זאלט, אהרן
זור, ד"ר אברהם
לוינסון, שלמה
סולר, פנחס
פיטשני, אליעזר

תרפ"ג

אדלר, יוסף
אורצקי, גרשון
בידמן, משה
גרינשטיין, שמואל
חזן, טוביה
מרנלית, יצחק
משיאף, חיים
סקולר, נ.
רוהלד, מנחם

תרפ"ד

אברמוביץ, חיים
אטוצקי, חיים
גורדים, ד"ר ראובן
זימרמן, ד"ר אפרים
חזן, אברהם
סולומון, זאב יוסף
סימונובסקי, יוסף
קליימן, יוסף
שטרנליכט, משה

תרפ"ה

איצקוביץ, בנימין
בוקסנבוים, יוסף
בן-נתן, מיכאל
בראון, בנימין
וולפין, אפרים
זינגר, אשר

נובר, יהושע

פיורער, מנחם
פיינרמן, אברהם
פפר, שלמה
פרוסטקאף, שמעון
קסלר, ד"ר אהרן
שוורצמן, אברהם

תרפ"ו

איברמס, נחמן ב.
נוטמן, שמואל
הוברלאנד, יהושע
וויינר, זאב
זלנדר, מרדכי
כהן, חיים
כהן, יחיאל
כהן, ברוך
לוקשטיין, אברהם
לויז, יעקב (ע"ה)
פרישברג, נפתלי
פרוסטקוף, ד"ר אברהם
ציון, משה
קולודנר, שלמה
שוטהיים, יחזקאל

תרפ"ז

ביאליק, שמחה
ביאליסטאצקי, אברהם
גולד, אליהו
הורביץ, בנימין (ע"ה)
זלינסון, דוד
זריצקי, חיים
טפר, חיים
לויב, משה
ספיוואק, אשר
פרידמן, שמואל
רבינוביץ, זלמן
שטיינברג, יוסף

תרפ"ח

אפשטיין, חיים
גרינברג, יוסף
האך, מרדכי

תרצ"א

ברישניקוב, אריה
נוטשטיין, משה
נלצר, אהרן
האכמן, יעקב
הלפרט, מרדכי
וגנר, נחום
ליבוביץ, שמריהו
מובשוביץ, ישראל
מלצר, יצחק
ממציס, משה
מינץ, קלמן
מרקוס, גדלי'
ניימן, משה
סטראוס, יוסף
ספיר, שלמה
פוזננסקי, מיכאל
פדר, אליעזר דוד
פרידלנדר, אליעזר
קאמיש, ד"ר מאיר
קסטראמצקי, יצחק
רעוועל, ד"ר אליעזר צבי
שולמן, יהודה צבי
שפירא, דוד
שפירא, ישראל

תרצ"ב

גולשבסקי, שלמה
חזן, פנחס
מיליאנס, דוב
צירטוב, נרשון
קאליטש, שמואל
ראזין, יעקב
רבינוביץ, ראובן
שמרלר, דוד

תרצ"ג

גורדון, משה
גולדמן, יהודה
דייטש, יהושע
חזן, רפאל
שונרמין, זלמן
פודולסקי, אריה
רזנווסר, צבי

וואל, צבי
טלר, יהודה ל.
יקובסון, ניסן
כהן, שמואל
לאקס, יונה
לוי, יוסף
ליפמן, שלמה נ.
מאכליס, מאיר
סולומון, יעקב
סילר, צבי
פוקס, ד"ר יוסף
צוקרברוד, מאיר י. (ע"ה)
קופמן, שלמה
קופר, אליהו
קמינצקי, משה ה.
שקולניק, שלמה
שפירא, חיים

תרפ"ט

איצקוביץ, יוסף
בוצר, נחום
בוקסרמן, אברהם
ברטמן, מרדכי
גולדשטיין, מיכל
וואכטלענין, אהרן
טברסקי, אהרן
ליפשיץ, חיים
מנצל, משה דוד
סנאו, יוסף
פינקוס, ד"ר יוסף
פלאקסמן, ד"ר אברהם
קורלנר, חנן
קינג, יעקב

תר"ץ

אפלבוים, בן-ציון
באטוויניק, אברהם
בקרמן, שלמה
הירשפלד, ישעיה
זויסברג, משה
מובשוביץ, שמעון
סומרס, אברהם
סוניקר, דוד
ערנסט, אפרים

תרצ"ד

אברמוביץ, משה
כלום, חיים
פייבלסון, ברוך נחום
קיומן, ישראל יצחק

תרצ"ה

אייזנברג, ישעיהו יעקב
ארנוב, חיים
גבריאלי, מרדכי
גרינשטיין, יוסף
הורביץ, משה
לוב, אברהם
לוי, מרדכי
לויטן, אברהם
לימן, שמואל זנוויל
מרקוס, יוסף
פייקס, דניאל
ריגר, ד"ר משה אהרן
שרנצל, בנימין

תרצ"ו

אקון, אברהם
גירצובסקי, שמואל
גריבץ, דניאל
הרריס, צבי
וולקר, צבי
וויינגלאס, ברוך
מום, אריה
מנטל, אליעזר
מרגלית, יצחק
נאוויק, אברהם
נוביל, ד"ר יוסף שמואל
נוביק, ישעיהו
נובוירג, בצלאל
סילבר, יוסף
ספיוואק, יוסף
פוסט, זאב
פייקעס, דניאל
קאסל, אברהם
קאסל, אריה ליב
קאליטש, יעקב
קאקוב, יעקב
קסטין, אליהו
קרביץ, ישראל

קרנדל, מרדכי

תרצ"ז

גריבץ, חיים
דורפמן, יהודה
דרוזין, אהרן
זוויז, יוסף
טשארני, זאב
פריד, הרצל
קפלן, אהרן
קרישבסקי, שלום
רבינוביץ, ברוך
שפירא, משה

תרצ"ח

ברודרסון, משה
דינסטאג, יעקב
ווייס, משה
ווילליג, חיים
טננבוים, יחזקאל
לוי, אברהם אריה
ליברמן, משה
קנינסברג, חיים
קליינמן, מרדכי
שפיץ, יעקב

תרצ"ט

אייזן, דוד
ארפא, מיראל
גולדמן, ד"ר יעקב
גראוער, משה
גרפשטיין, שמעון
דוליוס, יעקב
הורביץ, פנחס
וויוז, נתן
וסר, מרדכי
זירמן, אהרן
טשנובר, חיים
לרנר, ישראל
מילר, אהרן
מירסקי, דוד
נובל, ישראל
סינקוף, בן-ציון
פירסט, שבת
פעלד, שלמה
קארפ, אברהם

קופר, מיכאל
קורץ, ישראל
קלוזנר, מנחם
קנוביץ, שמעון
רוזנבלום, נח
רסנר, נתן

ת"ש

נוטמן, דניאל
רן, נחום
הארטשטיין, שמואל
הרמן, יעקב
וויסנטובסקי, ירחמיאל
נייטינסון, חיים מאיר
עקשטיין, שמעון לייב
רבינס, אריה
רוזנבוים, בנימין
רוזנר, חיים

תש"א

ארנטליכר, יהודה
בלאק, זליג
האק, יעקב
ווארשא, דוד
וויזל, אברהם
טבצ'ניק, יוסף
נוביל, שלמה
קרומבין, אהרן

תש"ב

גראס, שמחה
גהפיל, מרדכי
דרשן, צבי
הארטשטיין, אברהם אריה
זוינגרט, משה
יפה, שלמה
סוקולוב, יוסף
סורקין, צבי
סטפנסקי, נחום
עפשטיין, משה
פישמן, חיים
פרנקל, טעודור
קוטנר, יהושע
קנבסקי, אליהו
ספלן, שלמה

תש"ג

בלאק, מנחם
בלום, מנחם
גורודצ'ר, פנחס
וויסנטובסקי, דוד
טשרני, כרמי
ליפקר, משה
מנדלבוים, אברהם שלמה
סיגל, מרדכי
סלס, דוד
קברה, מרדכי
קצין, שאול
ספר, דוד
שיפנבויר, מיכאל

תש"ד

ברגר, צבי
טיקווינר, אברהם
ליבינסקי, רב
ליפשיץ, דוד מרדכי
נלסון, יצחק
פרלשטיין, משה אברהם
קרומבין, אהרן צ.

תש"ה

ברנשטיין, אליעזר
ווייסברג, משה רב
זוסמן, נבריאל
כהן, נבריאל
סילבר, יצחק
סילברמן, משה
ערנברג, משה
פרידמן, חיים נתן

תש"ו

סנדרס, אליהו
ציון, יהודה
קרוונברג, מרדכי
סטפנסקי, בנימין
פומורנץ, חיים
פנסלשטיין, יצחק

תש"ז

חומסקי, אהרון
ליימן, ירחמיאל
שמעון, אברהם

FACULTY

SAMUEL BELKIN, PH.D.	<i>President of Yeshiva University</i>
PINKHOS M. CHURGIN, PH.D.	<i>Dean and Professor of Jewish History and Hebrew Literature</i>
HYMAN B. GRINSTEIN, PH.D.	<i>Registrar and Assistant Professor of Jewish History</i>
MORDECAI SOLTES, PH.D.	<i>Executive Director</i>
JOSHUA MATZ, M.A.	<i>Bursar</i>
SAMUEL L. SAR	<i>Dean of Men, Professor of Bible</i>
MORRIS J. BESDIN, B.A.	<i>Lecturer in Talmud</i>
GERSHON CHURGIN, PH.D.	<i>Assistant Professor of Hebrew</i>
JOSHUA FINKEL, PH.D.	<i>Professor of Semitic Languages</i>
YEHUDAH GOLDMAN	<i>Instructor in Music</i>
AARON GREENBAUM, D.H.L.	<i>Lecturer in Talmud</i>
JOSEPH GREENSTEIN, M.A.	<i>Instructor in Extra-Curricular Activities</i>
JACOB HARTSTEIN, PH.D.	<i>Professor of Education</i>
SIDNEY B. HOENIG, PH.D.	<i>Assistant Professor of Jewish History</i>
NATHAN KLOTZ, PH.D.	<i>Professor of Bible</i>
CHAIM LIEF, B.A.	<i>Instructor in Hebrew</i>
SAMUEL K. MIRSKY, M.A.	<i>Professor of Rabbinics</i>
MAX POSNANSKY, B.A.	<i>Instructor in Bible</i>
ASHER SIEV, D.H.L.	<i>Lecturer in Talmud</i>
ABRAHAM WEISS, PH.D.	<i>Professor of Rabbinics</i>
SOLOMON WIND, D.H.L.	<i>Lecturer in Talmud</i>
PHILIP RAYMON, B.A.	<i>Instructor in Mishnah</i>

BOARD OF DIRECTORS

SAMUEL LEVY *Chairman*

ABRAHAM MAZER *Vice-Chairman*

HERMAN GELLER *Comptroller*

MAX STERN *Treasurer*

SAMUEL BELKIN

JACOB LEVY

BERNARD BERNSTEIN

JOSEPH MAZER

MAX J. ETRA

SAMUEL MELLITZ

SAMUEL FASSLER

MORRIS MILLER

WILLIAM FEINBERG

SAM MINSKOFF

BENJAMIN GOTTESMAN

SAMUEL NIRENSTEIN

SAMUEL HAUSMAN

SAMUEL ROSEN

HARRY E. KALODNER

IRA ROSENZWEIG

LOUIS LEVINE

PHILIP SHLANSKY

ABRAHAM LEVY

CHARLES A. SILVER

YESHIVA UNIVERSITY TEACHERS INSTITUTE

1948

Amsterdam Avenue at 136th Street
New York City

